Mahābhārata III.(296/313)

– *Yakṣa-praśna* –

(Întrebările unui *yakṣa*)

Tălmăcire din sanskrită de
Vlad Șovărel

București
9 octombrie 2025

वैशंपायन उवाच
स ददर्श हतान्भ्रातॄँल्लोकपालानिव च्युतान्।
युगान्ते समनुप्राप्ते शक्रप्रतिमगौरवान्॥ १ ॥

1. Vaiśaṃpāyana a spus:
— El și-a văzut frații omorâți,
Aidoma protectorilor lumii (*lokapāla*)
Ce apun la finele erei (*yuga*)
Atunci când va fi sosit:

विनिकीर्णधनुर्बाणं दृष्ट्वा निहतमर्जुनम्।
भीमसेनं यमौ चोभौ निर्विचेष्टान्गतायुषः ॥ २ ॥

2. Văzându-l pe Arjuna ucis,
Cu arcul și săgețile împrăștiate,
Pe Bhīmasena și pe gemenii [Nakula & Sahadeva]
Nemișcați, lipsiți de viață,

स दीर्घमुष्णं निःश्वस्य शोकबाष्पपरिप्लुतः ।
तान्दृष्ट्वा पतितान्भ्रातॄन्सर्वांश्चिन्तासमन्वितः[१] ॥ ३ ॥

3. Oftând lung și cu durere,
Copleșit de lacrimile tristeței,
Văzându-i pe toți frații căzuți,
El deveni cuprins de neliniște.

धर्मपुत्रो महाबाहुर्विललाप सुविस्तरम्।
ननु त्वया महाबाहो प्रतिज्ञातं वृकोदर ॥ ४ ॥

4. Fiul lui Dharma, cel cu brațe puternice,
A jelit foarte mult:
— O, Vṛkodara, cel cu brațe puternice!
Oare nu de către tine a fost făgăduit

सुयोधनस्य भेत्स्यामि गदया सक्थिनि रणे।
व्यर्थं तदद्य मे[२] सर्वं त्वयि नीरे[३] निपातिते ॥ ५ ॥

5. „Îi voi zdrobi coapsa lui Suyodhana
Cu ghioaga (*gadā*) în luptă” –
Pentru mine zadarnic este astăzi tot acel [jurământ],
Căci tu ai fost doborât în apă.

महात्मनि महाबाहो[४] कुरूणां कीर्तिवर्धने[५] ।
मनुष्यसंभवा वाचो विधर्मिण्यः प्रतिश्रुताः ॥ ६ ॥

6. O, suflet mare, cu brațe puternice!
Atunci când a fost preamărită faima Kurușilor

---

[१] ०परिप्लुतः ॥ [२] त्वं मन्यसे ॥ [३] वीरे। वीर। भीम ॥ [४] ०बाहौ ॥ [५] ०वर्धन ॥

Au fost auzite cuvinte născute de oameni
Contrare legii (*dharma*).

भवतां दिव्यवाचस्तु ता भवन्तु कथं मृषा।
देवाश्चापि यदाऽवोचन्सूतके त्वां धनंजय॥७॥

7. O, Dhanaṁjaya[1]! Cum ar putea să fie false
Acele cuvinte divine ale voastre
Atunci când chiar și zeii
Au vorbit despre tine la naștere?

सहस्राक्षादनवरः कुन्तिपुत्रस्तवेति वै[१]।
उत्तरे[२] पारियात्रे च जगुर्भूतानि सर्वशः॥८॥

8. „Al tău fiu al lui Kuntī nu este mai prejos
Decât «Cel cu o mie de ochi» (Indra)" –
Astfel au cântat toate ființele
În partea de nord [a muntelui] Pāriyātra.

विप्रनष्टां श्रियं चैषामाहर्ता पुनरञ्जसा।[३]
नास्य जेता रणे कश्चिदजेता नैष कस्यचित्॥९॥

9. Iar pe deplin pierduta slavă (*śrī*) a acestora
El repede o va readuce.
În luptă nu există nimeni învingător al său,
Acesta nefiind ne-învingătorul cuiva.

सोऽयं मृत्युवशं यातः कथं जिष्णुर्महाबलः।
अयं ममाशां[४] संहत्य[५] शेते भूमौ धनंजयः॥१०॥

10. Cum a ajuns acest învingător (*jiṣṇu*)
De-o mare putere sub puterea morții?
Acest Dhanaṁjaya, întins pe pământ,
Distrugându-mi speranța[2]

आश्रित्य यं वयं नाथं दुःखान्येतानि सेहिम।
रणे प्रगल्भौ[६] वीरौ च सदा शत्रुनिबर्हणौ॥११॥

11. Sprijinindu-ne pe acest domn (*nātha*)
Noi înduram aceste suferințe în luptă,
Iar cei doi viteji (*vīra*) curajoși
Fiind mereu distrugătorii dușmanilor.

---

[१] तवोदये॥ [२] मन्दरे॥ [३] न कस्यचिदजेताऽपितु सर्वस्यैव जेता॥ [४] राज्याशाम्। ममांशाम्॥ [५] विनाश्य॥ [६] अप्रमत्तौ। प्रमत्तौ॥

---

1 Dhanaṁjaya: cuceritor al bogățiilor; Arjuna.

2 Var. n. ४: „speranța domniei".

कथं रिपुवशं यातौ कुन्तीपुत्रौ महाबलौ।
यौ सर्वास्त्राप्रतिहतौ भीमसेनधनंजयौ॥ १२॥

12. Cum au ajuns sub puterea dușmanului
Cei doi fii foarte puternici ai lui Kuntī,
De ne-rănit de nicio armă –
Bhīmasena și Dhanaṁjaya?

अश्मसारमयं नूनं हृदयं मम दुर्हृदः।
यमौ यदेतौ दृष्ट्वाऽद्य पतितौ नावदीर्यते॥ १३॥

13. Inima mea este o inimă crudă,
Cu adevărat făcută din fier (*aśma-sāra*),
Căci nu se sfarmă-n bucăți,
Deși azi i-am văzut pe cei doi căzuți.

शास्त्रज्ञा देशकालज्ञास्तपोयुक्ताः क्रियान्विताः।
अकृत्वा सदृशं कर्म किं शेध्वं पुरुषर्षभाः॥ १४॥

14. Cunoscători ai scripturilor (*śāstra*), cunoscători ai locului și timpului [bun],
Înzestrați cu asceză, implicați în făptuire,
Ne-săvârșind fapta potrivită,
O, [voi] cei mai de seamă dintre bărbați, de ce zăboviți!?

अविक्षतशरीराश्चाप्यप्रमृष्टशरासनाः।
असंज्ञा[1] भुवि संगम्य किं शेध्वमपराजिताः॥ १५॥

15. Cu trupurile nevătămate,
Și chiar cu arcurile neatinse,
Ajungând inconștienți la pământ,
O, [voi] cei nebiruiți, de ce zăboviți!?

सानूनिवाद्रेः संसुप्तान्दृष्ट्वा भ्रातॄन्महामतिः।
सुखं[2] प्रसुप्तान्प्रस्विन्नः खिन्नः कष्टां दशां गतः॥ १६॥

16. Înțeleptul, văzându-și frații pe deplin adormiți,
Adormiți în pace asemenea vârfurilor muntelui,
Transpirat și epuizat fiind
A ajuns într-o stare dureroasă (*kaṣṭa*).

एवमेवेदमित्युक्त्वा धर्मात्मा स नरेश्वरः।
शोकसागरमध्यस्थो दध्यौ कारणमाकुलः॥ १७॥

17. Spunând: „așa este, într-adevăr”,
Aflat în mijlocul oceanului durerii (*śoka*)
Și fiind copleșit, acest rege virtuos
A meditat asupra cauzei (*kāraṇa*):

[1]अकृत्वा॥ [2]सुख०॥

इतिकर्तव्यतां चेति[१] [२]देशकालविभागवित्।
नाभिपेदे [३]महाबाहुश्चिन्तयानो महामतिः॥१८॥

18. „Și astfel trebuie făcut”.
Cunoscătorul diferențierii locului și a timpului,
Eroul cu brațe puternice și cu mare înțelepciune,
După ce a reflectat nu a ajuns [la o concluzie].

अथ संस्तभ्य धर्मात्मा तदाऽऽत्मानं तपःसुतः[४]।
एवं विलप्य बहुधा[५] धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः॥१९॥

19. Astfel, atunci, jeluind mult,
Yudhiṣṭhira, fiul lui Dharma,
Fiul ascetic (*tapas*) și virtuos,
Liniștindu-se în sine

बुद्ध्या विचिन्तयामास वीराः केन निपातिताः॥२०॥

20. A început să reflecte cu intelectul/mintea (*buddhi*):
„De către cine au fost doborâți acești eroi?

नैषां शस्त्रप्रहारोऽस्ति पदं नेहास्ति कस्यचित्।
भूतं महदिदं मन्ये भ्रातरो येन मे हताः॥२१॥

21. Nu există vreo tăietură de sabie pentru aceștia,
Nu există aici vreo [urmă de] picior a cuiva,
Cred că aceasta este un mare spirit/demon (*bhūta*)
De către care frații mei au fost uciși.

एकाग्रं चिन्तयिष्यामि पीत्वा वेत्स्यामि वा जलम्।
भ्रातॄणां व्यसनं घोरं सममेव महात्मनाम्।
स्यात्तु दुर्योधनेनेदमुपांशु विहितं कृतम्[६]॥२२॥

22. Voi cugeta cu mintea concentrată;
Bând apă voi înțelege
Teribila nenorocire a fraților [mei],
Asemenea sufletelor mari (*mahātman*) –
Poate că de Duryodhana
A fost plănuită și făcută pe ascuns,

गन्धारराजरचितं[७] सततं जिह्मबुद्धिना।
यस्य कार्यमकार्यं वा सममेव भवत्युत॥२३॥

23. Plănuită mereu de regele din Gandhāra,
Cel cu mintea strâmbă/sucită,
Pentru care cu adevărat este deopotrivă
Ceea este de făcut și ceea ce nu este de făcut.

---

[१]चैव॥ [२]कालदेश०॥ [३]महाबुद्धिः॥ [४]०(कृ/यु/प्लु)तः॥ [५]बहुशः॥ [६]परिकल्पितम्॥ [७]०चरितम्॥

कस्तस्य विश्वसेद्वीरो दुष्कृतेरकृतात्मनः ।
अथवा पुरुषैर्गूढैः प्रयोगोऽयं दुरात्मनः ॥ २४ ॥

24. Care viteaz ar avea încredere
În cel rău-făptuitor și ne-disciplinat?
Sau poate aceasta este o uneltire făcută
De oamenii ascunși ai celui cu suflet rău (*dur-ātman*).

भवेदिति महाबुद्धिर्बहुधा तदचिन्तयत् ।
तस्यासीन्न विषेणेदमुदकं दूषितं यथा ॥ २५ ॥

25. Astfel a cugetat în multe feluri.
Cel cu multă înțelepciune: „așa să fi fost?
Astfel, această apă a acestuia
Nu a fost contaminată cu otravă.

मृतानामपि चैतेषां विकृतं नैव जायते ।
मुखवर्णाः प्रसन्ना मे भ्रातृणामित्यचिन्तयत् ॥ २६ ॥

26. Nu există nici o desfigurare/transformare
A acestora, deși sunt morți,
Culorile fețelor fraților mei
Sunt senine" – astfel a cugetat.

एकैकशश्चौघबलानिमान्पुरुषसत्तमान् ।
कोऽन्यः प्रतिसमासेत कालान्तकयमादृते ॥ २७ ॥

27. „Aceștia, cei mai virtuoși/buni dintre oameni,
Puternici, fiecare în parte, cât o armată [întreagă],
Cine altcineva ar fi putut să [li] se opună,
În afară de Kālāntakayama[1]?"

एतेन व्यवसायेन तत्तोयं व्यवगाढवान् ।
गाहमानश्च तत्तोयमन्तरिक्षात्स शुश्रुवे ॥ २८ ॥

28. Prin această hotărâre,
El a pătruns în acea apă,
Iar în timp ce se cufunda în acea apă,
El a auzit din aer:

यक्ष उवाच
अहं बकः शैवलमत्स्यभक्षो नीताः मया प्रेतवशं तवानुजाः ।
त्वं पञ्चमो भविता राजपुत्र न चेत्प्रश्नान्पृच्छतो व्याकरोषि ॥ २९ ॥

29. *Yakṣa* a spus:
— Eu sunt un stârc (*baka*[2]), mâncător de ierburi acvatice[3] și pești.

1 Kālāntakayama: Yama cel care sfârșește timpul (*kāla*).
2 *Baka*: stârc, cocor (*Ardea nivea*); ipocrit, ticălos, viclean.
3 *Śaivala*: plantă acvatică, *Blyxa octandra* (Roxb.) Planch. ex Thwaites.

Frații tăi mai mici au fost duși de mine în stăpânirea celor morți (*pretavaśa*),
Iar tu, o, fiule de rege, vei fi al cincilea
Dacă nu răspunzi la întrebările celui care întreabă.

मा तात साहसं कार्षीर्मम पूर्वपरिग्रहः।
प्रश्नानुक्त्वा तु कौन्तेय ततः पिब हरस्व च॥ ३०॥

30. Măi tată, nu face ceva nechibzuit/răzbunător!
A mea este alegerea anterioară (*pūrva-parigraha*).
Răspunzând la întrebări,
O, fiu al Kuntī, apoi ia și bea!

युधिष्ठिर उवाच
रुद्राणां वा वसूनां वा मरुतां वा प्रधानभाक्।
पृच्छामि को भवान्देवो नैतच्छकुनिना कृतम्॥ ३१॥

31. Yudhiṣṭhira a spus:
— Întreb, care zeu ești dumneata,
Ca fiind cel mai distins dintre [zeitățile]
Rudra ori Vasu ori Marut?
Căci aceasta nu a fost făcută de o [simplă] pasăre!

हिमवान्पारियात्रश्च विन्ध्यो मलय एव च।
चत्वारः पर्वताः केन पातिता भूरितेजसः॥ ३२॥

32. Cei patru [frați] prea-venerabili/-puternici (*bhūri-tejas*),
[Precum] munți Himavat, Pāriyātra,
Vindhya și desigur Malaya[1],
De către cine au fost doborâți?

अतीव ते महत्कर्म कृतं च बलिनां वर।
यान्न देवा न गन्धर्वा नासुराश्च राक्षसाः॥ ३३॥

33. O, cel mai puternic dintre cei puternici!
A ta săvârșită faptă este peste măsură de mare,
Nici zeii (*deva*), nici celeștii muzicieni (*gandharva*),
Nici dușmanii zeilor (*asura*) ori demonii (*rākṣasa*)

विषहेरन्महायुद्धे कृतं ते तन्महाद्भुतम्।
न ते जानामि यत्कार्यं नाभिजानामि काङ्क्षितम्॥ ३४॥

34. [Nu] ar răbda în marele război
Marea minunăție săvârșită de tine.
Nu cunosc care este intenția ta,
Nu știu dorința/așteptarea [ta].

1 Himavat: Himālaya; Pāriyātra: partea de vest a lanțului muntos Vindhya; Vindhya: lanțul muntos care desparte partea de nord a Indiei (Hindustan) de partea de sud, podișul Deccan; Malaya: lanț muntos la vest de Malabar.

कौतूहलं महज्जातं साध्वसं चागतं[1] मम।
येनाऽस्म्युद्विग्नहृदयः समुत्पन्नशिरोज्वरः॥३५॥

35. A apărut o mare curiozitate
Și mi-a venit o spaimă/agitație,
Prin care sunt cu inima tulburată
Și cu o febră răsărită în cap.

पृच्छामि भगवंस्तस्मात्को भवानिह तिष्ठति।
यक्ष उवाच
यक्षोऽहमस्मि भद्रं ते नास्मि पक्षी जलेचरः॥३६॥

36. Domnule, de aceea întreb,
Cine ești dumneata care stai aici?
Yakṣa a spus:
— Fie-ți bine! Eu sunt un *yakṣa*,
Nu sunt o pasăre sau o creatură acvatică.

मयैते निहताः सर्वे भ्रातरस्ते महौजसः।
वैशंपायन उवाच
ततस्तामशिवां श्रुत्वा वाचं स परुषाक्षराम्॥३७॥

37. Toți acești frați ai tăi foarte puternici (*mahat-ojas*),
Au fost uciși de mine.
Vaiśaṃpāyana a spus:
— Acesta, auzind apoi aceste vorbe,
Nefaste (*aśiva*) cuvinte/sunete dure (*paruṣa-akṣara*),

यक्षस्य ब्रुवतो राजन्नुपक्रम्य[2] तदा स्थितः।
विरूपाक्षं महाकायं यक्षं तालसमुच्छ्रयम्॥३८॥

38. O, rege! Apropiindu-se atunci,
Stătea [înaintea unui] *yakṣa* care vorbea.
Acel *yakṣa* cu ochi diformi,
Cu trup mare, înalt ca un palmier.

ज्वलनार्कप्रतीकाशमधृष्यं पर्वतोपमम्।
वृक्षमाश्रित्य तिष्ठन्तं ददर्श भरतर्षभः॥३९॥

39. Cel mai nobil dintre Bharata, l-a văzut
Strălucind asemenea focului ori a soarelui,
De neapropiat, asemenea unui munte,
Stând sprijinit de un copac,

[1] च गतम्॥ [2] अपक्रम्य॥

मेघगंभीरनादेन तर्जयन्तं महास्वनम्।
यक्ष उवाच
इमे ते भ्रातरो राजन्वार्यमाणा मयाऽसकृत्॥४०॥

40. Vuit mare amenințător
Asemenea sunetului profund al unui nor.
Yakṣa a spus:
— O, rege! Acești frați ai tăi,
Deși opriți de mine în repetate rânduri,

बलात्तोयं जिहीर्षन्तस्ततो वै मृदिता मया।
न पेयमुदकं राजन्प्राणानिह परीप्सता॥४१॥

41. Voind să ia apa cu forța –
De aceea au fost doborâți de mine.
O, rege! Apa aceasta nu trebuie băută
De către cel care dorește să-și păstreze viața aici.

पार्थ मा साहसं कार्षीर्मम पूर्वपरिग्रहः।
प्रश्नानुक्त्वा तु कौन्तेय ततः पिब हरस्व च॥४२॥

42. O, Pārtha! Să nu faci imprudența,
Aceasta mi-a aparținut anterior.
O, Kaunteya! Răspunzând la întrebări,
Atunci bea și ia [apă]!

युधिष्ठिर उवाच
न चाहं कामये यक्ष तव पूर्वपरिग्रहम्।
कामं नैतत्प्रशंसन्ति सन्तो हि पुरुषाः सदा॥४३॥

43. Yudhiṣṭhira a spus:
— O, *yakṣa*! Eu nu doresc
Ceea ce ți-a aparținut mai înainte.
Într-adevăr, oamenii virtuoși (*sat*)
Nu laudă niciodată un asemenea lucru –

यदात्मना स्वमात्मानं प्रशंसे पुरुषर्षभ।
यथा प्रज्ञं तु ते प्रश्नान्प्रतिवक्ष्यामि पृच्छ माम्॥४४॥

44. Dacă mă laud pe mine însumi.
O, cel mai de seamă dintre oameni!
Atunci îți voi răspunde la întrebări
După [propria mea] înțelepciune – întreabă-mă!

यक्ष उवाच
किं स्विदादित्यमुन्नयति के च तस्याभितश्चराः।
कश्चैनमस्तं नयति कस्मिंश्च प्रतितिष्ठति॥४५॥

45. *Yakṣa* a spus:
— Prin ce se ridică soarele?

Cine se mişcă de jur împrejurul lui?
Cine îl duce pe acesta la apus?
Pe ce se sprijină [acesta]?

युधिष्ठिर उवाच
ब्रह्मादित्यमुन्नयति देवास्तस्याभितश्चराः।
धर्मश्चास्तं नयति च सत्ये च प्रतितिष्ठति॥४६॥

46. Yudhiṣṭhira a spus:
— Brahmā îl ridică pe soare,
Zeii se mişcă de jur împrejurul lui,
Dharma îl duce la apus,
Iar el se sprijină pe Adevăr (*satya*).

यक्ष उवाच
केनस्विच्छ्रोत्रियो भवति केनस्विद्विन्दते महत्।
केनस्विद्द्वितीयवान्भवति राजन्केन च बुद्धिमान्॥४७॥

47. *Yakṣa* a spus:
— Prin ce devine cunoscător al scripturilor (*śrotriya*)?
Prin ce dobândeşte [cineva] măreţia?
Prin ce devine însoţit?
O, rege! Prin ce devine înţelept?

युधिष्ठिर उवाच
श्रुतेन श्रोत्रियो भवति तपसा विन्दते महत्।
धृत्या द्वितीयवान्भवति बुद्धिमान्वृद्धसेवया॥४८॥

48. Yudhiṣṭhira a spus:
— Prin scriptură (*śruti*) devine cunoscător al scripturilor (*śrotriya*),
Prin asceză (*tapas*) dobândeşte măreţia,
Prin fermitate (*dhṛti*) devine însoţit,
Prin slujirea bătrânilor devine înţelept (*buddhiman*).

यक्ष उवाच
किं ब्राह्मणानां देवत्वं कश्च धर्मः सतामिव।
कश्चैषां मानुषो भावः किमेषामसतामिव॥४९॥

49. *Yakṣa* a spus:
— Care este pentru preoţi (*brāhmaṇa*) divinitatea?
Şi care [le] este datoria (*dharma*), precum a celor virtuoşi (*sat*)?
Şi care [le] este natura/emoţia (*bhāva*) omenească?
Ce este pentru ei precum a celor ne-virtuoşi (*asat*)?

युधिष्ठिर उवाच
स्वाध्याय एषां देवत्वं तप एषां सतामिव।
मरणं मानुषो भावः परिवादोऽसतामिव॥५०॥

50. Yudhiṣṭhira a spus:
— Studiul scripturilor (*svādhyāya*) este pentru ei divinitatea,

Asceza (*tapas*) acestora este precum a celor virtuoși (*sat*),
Moartea (*maraṇa*) este natura/emoția (*bhāva*) omenească,
Calomnia/bârfa este [pentru ei] precum a celor ne-virtuoși (*asat*).

यक्ष उवाच
किं क्षत्रियाणां देवत्वं कश्च धर्मः सतामिव।
कश्चैषां मानुषो भावः किमेषामसतामिव॥५१॥

51. *Yakṣa* a spus:
— Care este pentru războinici (*kṣatriya*) divinitatea?
Și care [le] este datoria (*dharma*), precum a celor virtuoși (*sat*)?
Și care [le] este natura/emoția (*bhāva*) omenească?
Ce este pentru ei precum a celor ne-virtuoși (*asat*)?

युधिष्ठिर उवच।
इष्वस्त्रमेषां देवत्वं यज्ञ एषां सतामिव।
भयं वै मानुषो भावः परित्यागोऽसतामिव॥५२॥

52. Yudhiṣṭhira a spus:
— Arcul cu săgeată[1] este pentru ei divinitatea,
Jertfa acestora este precum a celor virtuoși (*sat*),
Frica (*bhaya*) este natura/emoția (*bhāva*) omenească,
Dezertarea este [pentru ei] precum a celor ne-virtuoși (*asat*).

यक्ष उवाच
किमेकं यज्ञियं साम किमेकं यज्ञियं यजुः।
का चैषां वृणुते यज्ञं कां यज्ञो नातिवर्तते॥५३॥

53. *Yakṣa* a spus:
— Care este acela demn de jertfa *Sāman*?
Care este acela demn de jertfa *Yajus*?
Care dintre aceștia este ales drept jertfă?
Pe care nu îl depășește jertfa?

युधिष्ठिर उवाच
प्राणो वै यज्ञियं साम मनो वै यज्ञियं यजुः।
ऋगेका वृणुते यज्ञं[१] तां यज्ञो नातिवर्तते॥५४॥

54. Yudhiṣṭhira a spus:
— Suflul (*prāṇa*) este cu adevărat demn de jertfa *Sāman*,
Mintea (*manas*) este cu adevărat demn de jertfa *Yajus*,
Doar *Ṛc* este ales drept jertfă,
Pe aceasta nu îl depășește jertfa.

---

[१] वागेषा वृश्चतेऽयज्ञम्॥

---

1 *Iṣu*: săgeată; *astra*: proiectil, săgeată; armă; sabie; arc; *iṣvastra*: cel ce aruncă săgeți, *i.e.* arcul.

यक्ष उवाच
किंस्विदावपतां[१] श्रेष्ठं किंस्विन्निवपतां[२] वरम्।
किंस्वित्प्रतिष्ठमानानां किंस्वित्प्रसवतां वरम्॥५५॥

55. *Yakṣa* a spus:
— Ce este cel mai bun pentru cei care cultivă?
Ce este cel mai bun pentru cei care seamănă?
Ce este cel mai bun pentru cei care se stabilesc?
Ce este cel mai bun pentru cei care procreează?

युधिष्ठिर उवाच
वर्षमावपतां[३] श्रेष्ठं बीजं निवपतां वरम्।
गावः प्रतिष्ठमानानां पुत्रः प्रसवतां वरः॥५६॥

56. Yudhiṣṭhira a spus:
— Pentru cei care cultivă, ploaia este cea mai bună,
Pentru cei care seamănă, sămânța este cea mai bună,
Pentru cei care se stabilesc, sunt vacile,
Pentru cei care procreează, cel mai bun este fiul.

यक्ष उवाच
इन्द्रियार्थाननुभवन्बुद्धिमाँल्लोकपूजितः।
संमतः सर्वभूतानामुच्छ्वसन्को न जीवति॥५७॥

57. *Yakṣa* a spus:
— Experimentează obiectele simțurilor,
Posesor al inteligenței, venerat de lume,
Aprobat/iubit de toate făpturile,
Respirând – cine oare nu trăiește?

युधिष्ठिर उवाच
देवताऽतिथिभृत्यानां पितृणामात्मनश्च यः।
न निर्वपति पञ्चानामुच्छ्वसन्न स जीवति॥५८॥

58. Yudhiṣṭhira a spus:
— Zeităților (*devata*), musafirilor (*atithi*), servitorilor (*bhr̥tya*),
Străbunilor/părinților (*pitr̥*) și propriului sine (*ātman*) –
Acela care nu aduce oblație acestor cinci,
Deși respiră, acesta nu trăiește.

यक्ष उवाच
किंस्विद्गुरुतरं भूमेः किंस्विदुच्चतरं च खात्।
किंस्विच्छीघ्रतरं वायोः किंस्विद्बहुतरं तृणात्॥५९॥

59. *Yakṣa* a spus:
— Ce crezi că este mai greu (*guru*) decât pământul (*bhūmi*)?
Ce crezi că este mai înalt (*ucca*) decât cerul (*kha*)?

[१] आपतताम्॥ [२] निर्वपताम्। निपतताम्॥ [३] आवतताम्॥

Ce crezi că eѕte mai iute (*śīghra*) decât vântul (*vāyu*)?
Ce crezi că este mai numeros (*bahu*) decât iarba (*tṛṇa*)?

युधिष्ठिर उवाच
माता गुरुतरा भूमेः खात्पितोच्चरस्तथा।
मनः शीघ्रतरं वाताच्चिन्ता बहुतरी तृणात्॥ ६०॥

60. Yudhiṣṭhira a spus:
— Mama (*mātṛ*) este mai grea (*guru*) decât pământul (*bhūmi*),
Iar tatăl (*pitṛ*) este mai înalt (*ucca*) decât cerul (*kha*),
Mintea (*manas*) este mai iute (*śīghra*) decât vântul (*vāta*),
Grijile (*cintā*) sunt mai numeroase (*bahu*) decât iarba (*tṛṇa*).

यक्ष उवाच
किंस्वित्सुप्तं न निमिषति किंस्विज्जातं न चोपति[१]।
कस्यस्विद्धृदयं नास्ति किंस्विद्वेगेन वर्धते॥ ६१॥

61. *Yakṣa* a spus:
— Ce crezi că doarme (*supta*) fără să clipească?
Ce crezi că născut fiind nu se mișcă?
Ce crezi că nu are inimă (*hṛdaya*)?
Ce crezi că se revarsă repede?

युधिष्ठिर उवाच
मत्स्यः सुप्तो न निमिषत्यण्डं जातं न चोपति।
अश्मनो हृदयं नास्ति नदी वेगेन वर्धते॥ ६२॥

62. Yudhiṣṭhira a spus:
— Peștele (*matsya*) doarme fără să clipească,
Oul este născut și nu se mișcă,
Piatra nu are inimă (*hṛdaya*),
Râul (*nadī*) se revarsă repede.

यक्ष उवाच
किंस्वित्प्रवसतो मित्रं किंस्विन्मित्रं गृहे सतः।
आतुरस्य च किं मित्रं किंस्विन्मित्रं मरिष्यतः॥ ६३॥

63. *Yakṣa* a spus:
— Cine crezi că este prietenul (*mitra*) călătorului?
Cine este prietenul (*mitra*) celui aflat în casă?
Cine este prietenul (*mitra*) celui bolnav?
Cine este prietenul (*mitra*) celui muribund?

---

[१] नचेङ्गते॥

युधिष्ठिर उवाच
सार्थः प्रवसतो मित्रं भार्या मित्रं गृहे सतः।
आतुरस्य भिषङ्मित्रं दानं मित्रं मरिष्यतः॥६४॥

64. Yudhiṣṭhira a spus:
— Caravana (*sārtha*) este prietenul (*mitra*) călătorului,
Soția este prietenul (*mitra*) celui aflat în casă,
Remediul/medicul (*bhiṣaj*) este prietenul (*mitra*) celui bolnav,
Donația/ofranda (*dāna*) este prietenul celui muribund.

यक्ष उवाच
कोऽतिथिः सर्वभूतानां किंस्विद्धर्मं सनातनम्।
अमृतं किंस्विद्राजेन्द्र किंस्वित्सर्वमिदं जगत्॥६५॥

65. *Yakṣa* a spus:
— Cine este musafirul (*atithi*) tuturor făpturilor?
Care este legea eternă (*sanātana-dharma*)?
O, domn al regilor! Ce este nectarul (*amṛta*)?
Ce este acest întreg univers (*jagat*)?

युधिष्ठिर उवाच
अतिथिः सर्वभूतानामग्निः सोमो गवामृतम्।
सनातनोऽमृतो धर्मो वायुः सर्वमिदं जगत्॥६६॥

66. Yudhiṣṭhira a spus:
— Focul (*agni*) este musafirul tuturor făpturilor,
Legea eternă (*sanātana-dharma*) este cea ne-pieritoare (*amṛta*),
Ceea ce se extrage (*soma*) de la vacă (*i.e. laptele*) este nectarul (*amṛta*),
Aerul (*vāyu*) este acest întreg univers (*jagat*).

यक्ष उवाच
किंस्विदेको विचरते जातः को जायते पुनः।
किंस्विद्धिमस्य भैषज्यं किंस्विदावपनं महत्॥६७॥

67. *Yakṣa* a spus:
— Ce se mișcă singur?
Cine născut fiind apare din nou?
Care este remediul frigului (*hima*)?
Care este recipientul mare?

युधिष्ठिर उवाच
सूर्य एको विचरते चन्द्रमा जायते पुनः।
अग्निर्हिमस्य भैषज्यं भूमिरापवनं महत्॥६८॥

68. Yudhiṣṭhira a spus:
— Soarele (*sūrya*) se mișcă singur,
Luna (*candramas*) apare din nou,
Focul (*agni*) este remediul frigului (*hima*),
Pământul (*bhūmi*) este recipientul mare.

यक्ष उवाच
किंस्विदेकपदं धर्म्यं किंस्विदेकपदं यशः।
किंस्विदेकपदं स्वर्ग्यं किंस्विदेकपदं सुखम्॥६९॥

69. *Yakṣa* a spus:
— Ce este virtuos (*dharmya*) într-un singur cuvânt?
Ce este venerabil (*yaśas*) într-un singur cuvânt?
Ce este celest (*svargya*) într-un singur cuvânt?
Ce este plăcut (*sukha*) într-un singur cuvânt?

युधिष्ठिर उवाच
दाक्ष्यमेकपदं धर्म्यं दानमेकपदं यशः।
सत्यमेकपदं स्वर्ग्यं शीलमेकपदं सुखम्॥७०॥

70. Yudhiṣṭhira a spus:
— Într-un cuvânt, dexteritatea (*dākṣya*) este ceea ce este virtuos (*dharmya*),
Într-un cuvânt, donația (*dāna*) este ceea ce este venerabil (*yaśas*),
Într-un cuvânt, adevărul (*satya*) este ceea ce este celest (*svargya*),
Într-un cuvânt, integritatea (*śīla*) este ceea ce este plăcut (*sukha*).

यक्ष उवाच
किंस्विदात्मा मनुष्यस्य किंस्विद्दैवकृतः सखा।
उपजीवनं किंस्विदस्य किंस्विदस्य परायणम्॥७१॥

71. *Yakṣa* a spus:
— Care este sinele (*ātman*) omenesc?
Care este prietena (*sakhā*) dăruită de zei?
Ce susține viața (*upajīvana*) acestuia?
Care este scopul suprem (*parāyaṇa*) al acestuia?

युधिष्ठिर उवाच
पुत्र आत्मा मनुष्यस्य भार्या दैवकृतः सखा।
उपजीवनं च पर्जन्यो दानमस्य परायणम्॥७२॥

72. Yudhiṣṭhira a spus:
— Fiul (*putra*) este sinele (*ātman*) omenesc,
Soția (*bhāryā*) este prietena (*sakhā*) dăruită de zei,
Ploaia (*parjanya*) susține viața,
Donația/ofranda (*dāna*) este scopul lui suprem (*parāyaṇa*).

यक्ष उवाच
धन्यानामुत्तमं किंस्विद् धनानां स्यात् किमुत्तमम्।
लाभानामुत्तमं किंस्यात्सुखानां स्यात्किमुत्तमम्॥७३॥

73. *Yakṣa* a spus:
— Care este cea dintâi dintre binecuvântări (*dhanya*)?
Care este cea dintâi dintre bogății (*dhana*)?
Care este cea dintâi dintre cele de obținut (*lābha*)?
Care este cea dintâi dintre plăceri (*sukha*)?

युधिष्ठिर उवाच
धन्यानामुत्तमं दाक्ष्यं धनानामुत्तमं श्रुतम्।
लाभानां श्रेय आरोग्यं सुखानां तुष्टिरुत्तमा॥७४॥

74. Yudhiṣṭhira a spus:
— Dexteritatea (*dākṣya*) este cea dintâi dintre binecuvântări (*dhanya*),
Ascultarea (*śruta*) este cea dintâi dintre bogății (*dhana*),
Sănătatea (*ārogya*) este cea dintâi dintre cele de obținut (*lābha*),
Împlinirea (*tuṣṭi*) este cea dintâi dintre plăceri (*sukha*).

यक्ष उवाच
कश्च धर्मः परो लोके कश्च धर्मः सदा फलः।
किं नियम्य न शोचन्ति कैश्च सन्धिर्न जीर्यते॥७५॥

75. *Yakṣa* a spus:
— Care este legea/virtutea (*dharma*) supremă în lume?
Ce lege (*dharma*) este întotdeauna roditoare (*phala*)?
Ce fiind controlată nu suferă?
Ce legătură (*sandhi*) nu piere?

युधिष्ठिर उवाच
आनृशंस्यं परो धर्मस्त्रयी धर्मः सदा फलः।
मनो यम्य न शोचन्ति सन्धिः सद्भिर्न जीर्यते॥७६॥

76. Yudhiṣṭhira a spus:
— Compasiunea (*ānṛśaṃsya*) este legea/virtutea (*dharma*) supremă,
Întreita lege (*i.e. Veda*) este întotdeauna roditoare (*phala*),
Mintea (*manas*) fiind controlată nu suferă,
Legătura (*sandhi*) cu cei onești/sfinți (*sat*) nu piere.

यक्ष उवाच
किं नु हित्वा प्रियो भवति किं नु हित्वा न शोचति।
किं नु हित्वाऽर्थवान्भवति किं नु हित्वा सुखी भवेत्॥७७॥

77. *Yakṣa* a spus:
— Renunțând la ce devii plăcut?
Renunțând la ce nu mai plângi?
Renunțând la ce devii bogat?
Renunțând la ce devii fericit?

युधिष्ठिर उवाच
मानं हित्वा प्रियो भवति क्रोधं हित्वा न शोचति।
कामं हित्वाऽर्थवान्भवति लोभं हित्वा सुखी भवेत्॥७८॥

78. Yudhiṣṭhira a spus:
— Renunțând la mândrie (*māna*), devine plăcut (*priya*),
Renunțând la furie (*krodha*), nu plânge,
Renunțând la dorință (*kāma*), devine bogat,
Renunțând la lăcomie (*lobha*), devine fericit.

यक्ष उवाच
किमर्थं ब्राह्मणे दानं किमर्थं नटनर्तके।
किमर्थं चैव भृत्येषु किमर्थं चैव राजसु॥७९॥

79. *Yakṣa* a spus:
— De ce se dăruiește *brāhmaṇului*?
De ce [se dăruiește] dansatorului și actorului?
De ce, de asemenea, [se dăruiește] servitorilor?
De ce, de asemenea, [se dăruiește] regilor?

युधिष्ठिर उवाच
धर्मार्थं ब्राह्मणे दानं यशोर्थं नटनर्तके।
भृत्येषु भरणार्थं वै भयार्थं चैव राजसु॥८०॥

80. Yudhiṣṭhira a spus:
— Pentru scopul legii/virtuții (*dharma*), dăruirea este către *brāhmaṇa*,
Pentru scopul faimei (*yaśas*), [dăruirea este] către dansator și actor,
Pentru susținere (*bharaṇa*), [dăruirea este] către servitori,
Iar din cauza fricii (*bhaya*), [dăruirea este] către regi.

यक्ष उवाच
केन स्विदावृतो लोकः केन स्विन्न प्रकाशते।
केन त्यजति मित्राणि केन स्वर्गं न गच्छति॥८१॥

81. *Yakṣa* a spus:
— De către ce este învăluită lumea?
Din ce cauză nu strălucește?
Din ce cauză își pierde prietenii?
Din ce cauză nu merge în cer/rai?

युधिष्ठिर उवाच
अज्ञानेनावृतो लोकस्तमसा न प्रकाशते।
लोभात्त्यजति मित्राणि सङ्गात्स्वर्गं न गच्छति॥८२॥

82. Yudhiṣṭhira a spus:
— Lumea (*loka*), învăluită de ne-cunoaștere (*ajñāna*),
Nu strălucește din cauza întunericului (*tamas*).
Din lăcomie (*lobha*) își pierde prietenii (*mitra*),
Din atașament (*saṅga*) nu merge în cer/rai (*svarga*).

यक्ष उवाच
मृतः कथं स्यात्पुरुषः कथं राष्ट्रं मृतं भवेत्।
श्राद्धं मृतं कथं वा स्यात्कथं यज्ञो मृतो भवेत्॥८३॥

83. *Yakṣa* a spus:
— Cum ar putea fi mort omul (*puruṣa*)?
Cum ar putea fi mort un regat (*rāṣṭra*)?
Cum ar putea fi mort [ritualul] *śrāddha*?
Cum ar putea fi mort sacrificiul (*yajña*)?

युधिष्ठिर उवाच
मृतो दरिद्रः पुरुषो मृतं राष्ट्रमराजकम्।
मृतमश्रोत्रियं श्राद्धं मृतो यज्ञस्त्वदक्षिणः॥८४॥

84. Yudhiṣṭhira a spus:
— Mort este omul sărac (*daridra*),
Mort este regatul fără rege,
Mort este [ritualul] *śrāddha* [cu un *brāhmaṇa*] ne-versat [întru *Veda*],
Mort este sacrificiul (*yajña*) lipsit de dar (*dakṣiṇā*).

यक्ष उवाच
का दिक्किमुदकं प्रोक्तं किमन्नं किंच वै विषम्।
श्राद्धस्य कालमाख्याहि ततः पिब हरस्व च॥८५॥

85. *Yakṣa* a spus:
— Care este direcția/calea (*diś*)?
Ce este spus ca fiind apa (*udaka*)?
Ce este hrană (*anna*) și ce este otravă (*viṣa*)?
Spune care este timpul pentru [ritualul] *śrāddha*!
Iar după aceea ia și bea [apa]![1]

युधिष्ठिर उवाच
सन्तो दिग्जलमाकाशं गौरन्नं प्रार्थना विषम्।
श्राद्धस्य ब्राह्मणः कालः कथं वा यक्ष मन्यसे॥८६॥

86. Yudhiṣṭhira a spus:
— Sfinții (*sat*) sunt direcția/calea (*diś*),
Apa (*jala*) este spațiul (*ākāśa*),
Hrana (*anna*) este vaca (*go*),
Otrava (*viṣa*) este cererea (*prārthanā*),
Timpul pentru [ritualul] *śrāddha* este *brāhmaṇa*
O, *yakṣa*! În ce fel consideri [tu aceasta]?

यक्ष उवाच
तपः किंलक्षणं प्रोक्तं को दमश्च प्रकीर्तितः।
क्षमा च का परा प्रोक्ता का च ह्रीः परिकीर्तिता॥८७॥

87. *Yakṣa* a spus:
— Care este caracteristica ascezei (*tapas*)?
Ce este descris ca fiind stăpânirea de sine (*dama*)?
Ce este descris ca fiind suprema răbdare (*kṣamā*)?
Și ce este descris ca fiind rușinea (*hrī*)?

1 Var.: „bea și ia [cât ai nevoie]!"

युधिष्ठिर उवाच
तपः स्वधर्मवर्तित्वं मनसो दमनं दमः।
क्षमा द्वन्द्वसहिष्णुत्वं ह्रीरकार्यनिवर्तनम्॥८८॥

88. Yudhiṣṭhira a spus:
— Asceza (*tapas*) este urmarea propriei legi/îndatoriri (*svadharma*),
Stăpânirea de sine (*dama*) este controlul minții (*manas*),
Răbdarea (*kṣamā*) este capacitatea suportării dualităților (*dvandva*[1]),
Rușinea (*hrī*) este abținerea de la cele de ne-făcut (*akārya*).

यक्ष उवाच
किं ज्ञानं प्रोच्यते राजन्कः शमश्च प्रकीर्तितः।
दया च का परा प्रोक्ता किञ्चार्जवमुदाहृतम्॥८९॥

89. *Yakṣa* a spus:
— O, rege! Ce se spune că este cunoașterea (*jñāna*)
Și ce este descris prin calm (*śama*)?
Care este denumită compasiunea (*dayā*) supremă?
Și ce este desemnat drept sinceritate (*ārjava*)?

युधिष्ठिर उवाच
ज्ञानं तत्त्वार्थसंबोधः शमश्चित्तप्रशान्तता।
दया सर्वसुखैषित्वमार्जवं समचित्तता॥९०॥

90. Yudhiṣṭhira a spus:
— Cunoașterea (*jñāna*) este realizarea sensului real (*tattva-artha-saṁbodha*),
Calmul (*śama*) este starea de pace a psihicului (*citta*),
Compasiunea (*dayā*) este dorința de fericire (*sukha*) pentru toți,
Sinceritatea (*ārjava*) este starea de ecuanimitate a psihicului (*sama-citta*).

यक्ष उवाच
कः शत्रुर्दुर्जयः पुंसां कश्च व्याधिरनन्तकः।
कीदृशश्च स्मृतः साधुरसाधुः कीदृशः स्मृतः॥९१॥

91. *Yakṣa* a spus:
— Care este dușmanul oamenilor greu de învins?
Care este nesfârșita boală?
Cum este considerat cel onest (*sādhu*)
Și cum este considerat cel ne-onest (*asādhu*)?

युधिष्ठिर उवाच
क्रोधः सुदुर्जयः शत्रुर्लोभो व्याधिरनन्तकः।
सर्वभूतहितः साधुरसाधुर्निर्दयः स्मृतः॥९२॥

92. Yudhiṣṭhira a spus:
— Mânia (*krodha*) este un dușman foarte greu de învins,
Lăcomia (*lobha*) este o nesfârșită boală,

1 *Dvandva*: pereche (a celor contrare/opuse).

Cel onest (*sādhu*) este spre bunăstarea tuturor făpturilor,
Cel ne-onest (*asādhu*) este amintit ca fiind fără de compasiune (*nirdaya*).

यक्ष उवाच
को मोहः प्रोच्यते राजन्कश्च मानः प्रकीर्तितः।
किमालस्यं च विज्ञेयं कश्च शोकः प्रकीर्तितः॥९३॥

93. *Yakṣa* a spus:
— O, rege! Ce este numit drept confuzie (*moha*)?
Ce este descris drept aroganță (*māna*)?
Ce este de cunoscut ca fiind lenea (*ālasya*)?
Și ce este descris drept întristare (*śoka*)?

युधिष्ठिर उवाच
मोहो हि धर्ममूढत्वं मानस्त्वात्माभिमानिता।
धर्मनिष्क्रियताऽऽलस्यं शोकस्त्वज्ञानमुच्यते॥९४॥

94. Yudhiṣṭhira a spus:
— Confuzia (*moha*) este rătăcirea privind legea/îndatorirea (*dharma*),
Aroganța (*māna*) este iubirea de sine (*ātma-abhimānitā*)[1],
Lenea (*ālasya*) este starea de ne-făptuire în privința legii/îndatoririi (*dharma*),
Iar întristarea (*śoka*) este numită ne-cunoaștere (*ajñāna*).

यक्ष उवाच
किं स्थैर्यमृषिभिः प्रोक्तं किं च धैर्यमुदाहृतम्।
स्नानं च किं परं प्रोक्तं दानं च किमिहोच्यते॥९५॥

95. *Yakṣa* a spus:
— Ce este statornicia (*sthairya*), așa cum a fost spusă de vizionari (*ṛṣi*)?
Și ce este fermitatea (*dhairya*), așa cum a fost enunțat?
Și ce este considerat a fi suprema îmbăiere (*snāna*)?
Și ce este numit aici dăruire (*dāna*)?

युधिष्ठिर उवाच
स्वधर्मे स्थिरता स्थैर्यं धैर्यमिन्द्रियनिग्रहः।
स्नानं मनोमलत्यागो दानं वै भूतरक्षणम्॥९६॥

96. Yudhiṣṭhira a spus:
— Statornicia (*sthairya*) este rămânerea în propria lege (*svadharma*),
Fermitatea (*dhairya*) este controlul instrumentelor (*indriya-nigraha*),
Îmbăierea (*snāna*) este lepădarea întinăciunii minții (*mano-mala*),
Dăruirea (*dāna*) este ocrotirea [tuturor] făpturilor.

1 Falsa concepție despre sine (*ātman*) ca fiind atât agentul/subiectul (*kartṛtā*) acțiunii cât și posesorul (*mamatā*) rezultatelor acțiunii.

यक्ष उवाच
कः पण्डितः पुमान् ज्ञेयो नास्तिकः कश्च उच्यते।
को मूर्खः कश्च कामः स्यात् को मत्सर इति स्मृतः ॥९७॥

97. *Yakṣa* a spus:
— Cine eﬆe de știut drept om învățat (*paṇḍita*)?
Și cine eﬆe numit ne-credincios (*nāﬆika*)?
Cine eﬆe proﬆ (*mūrkha*) și ce eﬆe dorința (*kāma*)?
Ce eﬆe socotit drept invidie (*matsara*)?

युधिष्ठिर उवाच
धर्मज्ञः पण्डितो ज्ञेयो नास्तिको मूर्ख उच्यते।
कामः संसारहेतुश्च हृत्तापो मत्सरः स्मृतः ॥९८॥

98. Yudhiṣṭhira a spus:
— Cunoscătorul legii (*dharma*) eﬆe de știut drept învățat (*paṇḍita*),
Ne-credinciosul (*nāﬆika*) se spune că eﬆe proﬆ (*mūrkha*),
Dorința (*kāma*) eﬆe cauza manifeﬆării (*saṁsāra*),
Iar invidia (*matsara*) eﬆe amintită drept chin al inimii (*hṛttāpa*).

यक्ष उवाच
कोऽहंकार इति प्रोक्तः कश्च दम्भः प्रकीर्तितः।
किं तद्दैवं परं प्रोक्तं किं तत्पैशुन्यमुच्यते॥९९॥

99. Ce eﬆe numit drept „eu empiric” (*ahaṁkāra*)?
Și ce eﬆe menționat drept prefăcătorie (*dambha*)?
Ce eﬆe numit drept acel deﬆin (*daiva*) suprem?
Ce eﬆe numit drept acea ticăloșie/invidie (*paiśunya*)?

युधिष्ठिर उवाच
महाज्ञानमहंकारो दम्भो धर्मो ध्वजोच्छ्रयः।
दैवं दानफलं प्रोक्तं पैशुन्यं परदूषणम्॥१००॥

100. Yudhiṣṭhira a spus:
— Eul empiric (*ahaṁkāra*) eﬆe marea ne-cunoaștere (*mahā-ajñāna*),
Ridicarea ﬆindardului virtuții (*dharma-dhvaja*) eﬆe prefăcătorie (*dambha*),
Se spune că fructul darurilor (*dāna-phala*) eﬆe deﬆinul (*daiva*),
Ticăloșia/invidia (*paiśunya*) eﬆe denigrarea/vătămarea altuia (*para-dūṣaṇa*).

यक्ष उवाच
धर्मश्चार्थश्च कामश्च परस्परविरोधिनः।
एषां नित्यविरुद्धानां कथमेकत्र सङ्गमः॥१०१॥

101. *Yakṣa* a spus:
— *Dharma*, *artha* și *kāma*
Sunt reciproc opuse.
Cum poate exiﬆa venirea împreună într-un loc
A aceﬆora care sunt de-a pururi contrare?

युधिष्ठिर उवाच
यदा धर्मश्च भार्या च परस्परवशानुगौ।
तदा धर्मार्थकामानां त्रयाणामपि सङ्गमः॥ १०२॥

102. Yudhiṣṭhira a spus:
— Când legea/virtutea (*dharma*) și soția
Sunt reciproc supuse,
Atunci există venirea împreună a celor trei:
Dharma, *artha* și *kāma*.

यक्ष उवाच
अक्षयो नरकः केन प्राप्यते भरतर्षभ।
एतन्मे पृच्छतः प्रश्नं तच्छीघ्रं वक्तुमर्हसि॥ १०३॥

103. *Yakṣa* a spus:
— O, cel mai bun din seminția lui Bharata!
Cum se dobândește nepieritorul iad?
Ar trebui să răspunzi fără de întârziere
La această întrebare a mea care a fost rostită.

युधिष्ठिर उवाच
ब्राह्मणं स्वयमाहूय याचमानमकिञ्चनम्।
पश्चान्नस्तीति यो ब्रूयात्सोऽक्षयं नरकं व्रजेत्॥ १०४॥

104. Yudhiṣṭhira a spus:
— Acela dobândește nepieritorul iad (*naraka*)
Care, chemându-l el însuși pe un *brāhmaṇa*
Fără de nimic și care cerșește,
Spune mai apoi: „nu există [nimic de dăruit]".

वेदेषु धर्मशास्त्रेषु मिथ्या यो वै द्विजातिषु।
देवेषु पितृधर्मेषु सोऽक्षयं नरकं व्रजेत्॥ १०५॥

105. Acela dobândește nepieritorul iad (*naraka*)
Care minte în privința *Vedelor*,
A scripturilor (*dharma-śāstra*), a celor de două ori născuți (*dvijāti*),
A zeilor (*deva*) și a îndatoririlor către strămoși (*pitṛ-dharma*).

विद्यमाने धने लोभाद्दानभोगविवर्जितः।
पश्चान्नास्तीति यो ब्रूयात्सोऽक्षयं नरकं व्रजेत्॥ १०६॥

106. Acela dobândește nepieritorul iad (*naraka*),
Atunci când [deși] există avere (*dhana*),
Dar din lăcomie este lipsit de dăruire ori [proprie] folosință,
Spune mai apoi: „nu există [nici o avere]".

यक्ष उवाच
राजन्कुलेन वृत्तेन स्वाध्यायेन श्रुतेन वा।
ब्राह्मण्यं केन भवति प्रब्रूह्येतत्सुनिश्चितम्॥ १०७॥

107. *Yakṣa* a spus:
— O, rege! Prin neam, prin conduită,
Prin studiul personal ori prin ascultarea [scripturilor] –
Prin ce anume există starea de *brāhmaṇa*?
Spune-mi aceasta cu certitudine!

युधिष्ठिर उवाच
श्रृणु यक्ष कुलं तात न स्वाध्यायो न च श्रुतम्।
कारणं हि द्विजत्वे च वृत्तमेव न संशयः॥ १०८॥

108. Yudhiṣṭhira a spus:
— O, *yakṣa*, ascultă! Nu neamul (*kula*),
O, tată! Nu studiul personal (*svādhyāya*), nici ascultarea (*śruta*) [scripturilor],
Desigur, nu sunt cauza pentru a fi de două ori născut (*dvija*, *i.e. brāhmaṇa*) –
Este numai conduita (*vṛtta*), fără nici o îndoială.

वृत्तं यत्नेन संरक्ष्यं ब्राह्मणेन विशेषतः।
अक्षीणवृत्तो न क्षीणो वृत्ततस्तु हतो हतः॥ १०९॥

109. Conduita trebuie păstrată cu multă grijă,
Mai ales de către un *brāhmaṇa*.
Cel cu conduita ne-știrbită nu este distrus,
Dar cel distrus prin conduită este [cu adevărat] distrus.

पठकाः पाठकाश्चैव ये चान्ये शास्त्रचिन्तकाः।
सर्वे व्यसनिनो मूर्खा यः क्रियावान् स पण्डितः॥ ११०॥

110. Cei care citesc/elevii (*paṭhaka*) ori cei care recită/profesorii (*pāṭhaka*),
Sau cei care cugetă asupra scripturilor (*śāstra*) –
Toți [dacă] sunt viciați, sunt [considerați niște] proști.
Cel care este practicant, acela este un învățat (*paṇḍita*).

चतुर्वेदोऽपि दुर्वृत्तः स शूद्रादतिरिच्यते।
योऽग्निहोत्रपरो दान्तः स ब्राह्मण इति स्मृतः॥ १११॥

111. Chiar dacă cunoaște cele patru *Vede*,
Cel rău-făcător este inferior unui *śūdra*.
Cel care este dedicat focului sacru (*agnihotra*) și stăpân pe sine,
Acela este considerat ca fiind un *brāhmaṇa*.

यक्ष उवाच
प्रियवचनवादी किं लभते विमृशितकार्यकरः किं लभते।
बहुमित्रकरः किं लभते धर्मे रतः किं लभते कथय॥ ११२॥

112. *Yakṣa* a spus:
— Spune! Ce dobândește cel care vorbește cuvinte plăcute?

Ce dobândește cel care face fapte chibzuite?
Ce dobândește cel care își face mulți prieteni?
Ce dobândește cel dedicat virtuții (*dharma*)?

युधिष्ठिर उवाच
प्रियवचनवादी प्रियो भवति विमृशितकार्यकरोऽधिकं जयति।
बहुमित्रकरः सुखं वसते यश्च धर्मरतः स गतिं लभते॥ ११३॥

113. Yudhiṣṭhira a spus:
— Cel care vorbește cuvinte plăcute devine iubit,
Cel care face fapte chibzuite câștigă mai mult,
Cel care își face mulți prieteni trăiește fericit,
Iar cel dedicat virtuții (*dharma*) dobândește succesul (*gati*).

यक्ष उवाच
को मोदते किमाश्चर्यं कः पन्थाः का च वार्तिका।
वद मे चतुरः प्रश्नान्मृता जीवन्तु बान्धवाः॥ ११४॥

114. *Yakṣa* a spus:
— Cine se bucură? Care este mirarea?
Care este calea? Care este povestea?
Răspunde-mi la cele patru întrebări,
Pentru ca rudele moarte să trăiască!

युधिष्ठिर उवाच
पञ्चमेऽहनि षष्ठे वा शाकं पचति स्वे गृहे।
अनृणी चाप्रवासी च स वारिचर मोदते॥ ११५॥

115. Yudhiṣṭhira a spus:
— O, creatură amfibie! Cu adevărat se bucură
Acela care în a cincea sau a șasea zi
Gătește legume în propria casă,
Ne-ndatorat și neplecat în pribegie.

अहन्यहनि भूतानि गच्छन्तीह यमालयम्।
शेषाः स्थावरमिच्छन्ति किमाश्चर्यमतः परम्॥ ११६॥

116. Zi de zi ființele se duc
Aici în lăcașul lui Yama;
Cei rămași doresc permanența –
Ce mirare-i mai mare decât aceasta?

तर्कोऽप्रतिष्ठः श्रुतयो विभिन्ना नैको ऋषिर्यस्य मतं प्रमाणम्।
धर्मस्य तत्त्वं निहितं गुहायां महाजनो येन गतः स पन्थाः॥ ११७॥

117. Raționamentul (*tarka*) este nesigur, scripturile (*śruti*) sunt divergente,
Nu există un singur vizionar (*ṛṣi*) al cărui punct de vedere să fie autoritate,
Adevărul legii/virtuții (*dharma*) este așezat în inimă –
Aceasta este calea pe care a mers marele om.

अस्मिन्महामोहमये कटाहे सूर्याग्निना रात्रिदिवेन्धनेन।
मासर्तुदर्वीपरिघट्टनेन भूतानि कालः पचतीति वार्ता॥ ११८॥

118. În acest cazan alcătuit din mare confuzie (*mahā-moha*),
Focul fiind Soarele, combustibilul fiind zilele și nopțile,
Amestecarea cu polonicul lunilor și al anotimpurilor –
Astfel gătește Timpul (*kāla*) ființele – asta-i povestea.

यक्ष उवाच
व्याख्याता मे त्वया प्रश्ना याथातथ्यं परंतप।
पुरुषं त्विदानीं व्याख्याहि यश्च सर्वधनी नरः[१] ॥ ११९॥

119. *Yakṣa* a spus:
— O, mistuitor al dușmanilor (*paraṁtapa*)!
Întru adevăr mi-au fost explicate de către tine întrebările.
Explică acum cine/care este om (*puruṣa*)
Și care om este stăpânul tuturor bogățiilor.

युधिष्ठिर उवाच
दिवं स्पृशति भूमिं च शब्दः पुण्येन कर्मणा।
यावत्स शब्दो भवति तावत्पुरुष उच्यते॥ १२०॥

120. Yudhiṣṭhira a spus:
— Prin fapta meritorie (*puṇya-karman*)
Cuvântul/numele (*śabda*) atinge cerul și pământul.
Atât timp cât există acest cuvânt/nume,
Tot atât timp este numit om (*puruṣa*).

तुल्ये प्रियाप्रिये यस्य सुखदुःखे तथैव च।
अतीतानागते चोभे स वै सर्वधनी नरः॥ १२१॥

121. Cel pentru care ambele [îi] sunt egale:
Prietenul|ne-prietenul (*priya|apriya*)[1],
Fericirea|ne-fericirea (*sukha|duḥkha*) ori
Trecutul|viitorul (*atīta|anāgata*) –
Acest om este cu adevărat bogat în toate.

यक्ष उवाच
व्याख्यातः पुरुषो राजन्यश्च सर्वधनी नरः।
तस्मात्त्वमेकं भ्रातृणां यमिच्छसि स जीवतु॥ १२२॥

122. *Yakṣa* a spus:
— A fost descris omul nobil
Și omul bogat în toate –
Prin urmare [doar] unul dintre frați,
Cel pe care tu îl dorești, acela să trăiască!

---

[१] सर्वधनीश्वरः॥

---

1 Var.: „Plăcerea|ne-plăcerea (*priya|apriya*)".

युधिष्ठिर उवाच
श्यामो य एष रक्ताक्षो बृहच्छाल इवोत्थितः।
व्यूढोरस्को महाबाहुर्नकुलो यक्ष जीवतु॥ १२३॥

123. Yudhiṣṭhira a spus:
— Cel negru la culoare și cu ochii roșii,
Înalt asemenea unui mare [arbore] *śāla*[1],
Cu pieptul larg și brațele lungi,
O, *yakṣa*! Nakula să trăiască!

यक्ष उवाच
प्रियस्ते भीमसेनोऽयमर्जुनो वः परायणम्।
स कस्मान्नकुलो राजन्सापत्नं जीवमिच्छसि॥ १२४॥

124. *Yakṣa* a spus:
— Acest Bhīmasena îți este drag,
Arjuna este sprijinul vostru.
O, rege! De ce, dorești să trăiască
Fiul celeilalte soții, acest Nakula?

यस्य नागसहस्रेण दशसङ्ख्येन वै बलम्।
तुल्यं तं भीममुत्सृज्य नकुलं जीवमिच्छसि॥ १२५॥

125. Pe Bhīma, a cărui putere este egală
Cu cea a zece mii de elefanți,
Lăsându-l deoparte,
Dorești Nakula să trăiască?

तथैनं मनुजाः प्राहुर्भीमसेनं प्रियं तव।
अथ केनानुभावेन सापत्नं जीवमिच्छसि॥ १२६॥

126. Astfel, despre acest Bhīmasena
Oamenii spun că îți este drag –
Atunci, din ce motiv dorești
Să trăiască fiul celeilalte soții?

यस्य बाहुबलं सर्वे पाण्डवाः समुपासते।
अर्जुनं तमपाहाय नकुलं जीवमिच्छसि॥ १२७॥

127. Părăsindu-l pe Arjuna,
Al cărui braț puternic
Toți Pāṇḍavii îl venerează,
Dorești Nakula să trăiască?

1 *Artocarpus lacucha.*

युधिष्ठिर उवाच
धर्म एव हतो हन्ति धर्मो रक्षति रक्षितः।
तस्माद्धर्मं न त्यजामि मा नो धर्मो हतोऽवधीत्॥ १२८॥

128. Yudhiṣṭhira a spus:
— Legea (*dharma*), dacă este distrusă, [îl] distruge,
Legea (*dharma*), dacă este protejată, [îl] protejează –
De aceea nu abandonez legea (*dharma*),
Ca nu cumva legea (*dharma*), distrusă fiind, să ne nimicească.

आनृशंस्यं परो धर्मः परमार्थाच्च मे मतम्।
आनृशंस्यं चिकीर्षामि नकुलो यक्ष जीवतु॥ १२९॥

129. O, *yakṣa*! Compasiunea este legea (*dharma*) supremă,
Chiar mai presus de scopul suprem – aceasta este părerea mea.
Compasiunea (*ānṛśaṁsya*) voiesc să o împlinesc –
Nakula să trăiască!

धर्मशीलः सदा राजा इति मां मानवा विदुः।
स्वधर्मान्न चलिष्यामि नकुलो यक्ष जीवतु॥ १३०॥

130. O, *yakṣa*! Oamenii mă cunosc
Ca rege dea-pururi statornic întru lege (*dharma*),
Nu mă voi abate de la propria-mi datorie (*svadharma*) –
Nakula să trăiască!

कुन्ती चैव माद्री च द्वे भार्ये तु पितुर्मम।
उभे सपुत्रे स्यातां वै इति मे धीयते मतिः॥ १३१॥

131. Kuntī și Mādrī
Sunt cele două soții ale tatălui meu.
Amândouă să fie împreună cu fiii [lor] –
Astfel este stabilit gândul meu.

यथा कुन्ती तथा माद्री विशेषो नास्ति मे तयोः।
मातृभ्यां सममिच्छामि नकुलो यक्ष जीवतु॥ १३२॥

132. O, *yakṣa*! Așa cum este Kuntī, tot astfel este Mādrī,
Nu este nici o deosebire pentru mine între cele două.
În mod egal le doresc ambelor mame –
Nakula să trăiască!

यक्ष उवाच
तस्य[१] तेऽर्थाच्च कामाच्च आनृशंस्यं परं मतम्।
तस्मात्ते भ्रातरः सर्वे जीवन्तु भरतर्षभ॥ १३३॥

133. *Yakṣa* a spus:
— O, cel mai bun dintre Bharata!

---

[१] यस्य॥

Deoarece compasiunea a fost considerată de către tine
Superioară profitului (*artha*) și plăcerii (*kāma*) tale –
Fie ca toți frații tăi să trăiască!

इति श्रीमहाभारते आरण्यके पर्वणि आरणेयपर्वणि यक्षप्रश्नः ॥

Astfel a fost [capitolul] „Întrebările unui *yakṣa*”
din *Āraṇeya-parvan* al capitolului III din venerabila *Mahābhārata*.